

LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKESČIŲ ADMINISTRAVIMO ĮSTATYMO NR. IX-2112 1, 2, 14, 26, 86, 88, 93, 105, 106, 110 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO PROCESO KODEKSO 646, 650 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR KODEKSO PAPILDYMO 583¹ STRAIPSNIŲ ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUSMIŲ VYKDYMO KODEKSO 6, 100 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR 7, 8 STRAIPSNIŲ PRIPAŽINIMO NETEKUSIAIS GALIOS ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 163, 307, 342 IR 352 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO 672 IR 676 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ

DERINIMO PAŽYMA

Institucijos pavadinimas, rašto data ir numeris	Pastabos ir pasiūlymai	Argumentai dėl pastabų ir pasiūlymų
Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija 2023-06-27 raštas Nr. (1.16E)7R	1.1.2. Patikslintame MAĮ projekte numatyta, kad tik ANK baudos mokėjimą galima išdėstyti dalimis arba mokėjimą atidėti, todėl neaišku, kokiais teisiniais ar socialiniais-ekonominiais kriterijais galima pagrįsti sprendimą, kad pažeidėjams sudaromos kur kas palankesnės sąlygos įvykdyti prievolę, nei kitų rūšių skolų valstybei turintiems asmenims	1.1.2. Įvertinta Teisingumo ministerijos (toliau – TM) keliamas klausimas yra susijęs su dabartiniu reguliavimu, nes MAĮ projekte nemokestinių nepriemokų sumokėjimo termino atidėjimo ar išdėstymo reguliavimas nekeičiamas (dabar baudų už administracinius nusižengimus (toliau – AN baudos) nepriemokas galima atidėti arba išdėstyti MAĮ nustatyta tvarka, kitoms VMI neadministruojamoms nemokestinėms nepriemokoms MAĮ netaikomas). Kadangi lieka galioti specialiųjų įstatymų nuostatos, šiuo metu numatančios galimybę mokėjimą išdėstyti dalimis arba mokėjimą atidėti, nėra pagrindo teigti, jog pažeidėjams sudaromos kur kas palankesnės sąlygos įvykdyti prievolę, nei kitų rūšių skolų valstybei turintiems asmenims. Kartu, siekiant įvertinti numatomo teisinio reguliavimo įgyvendinimo rezultatus bei teisinio reglamentavimo ir praktinio taikymo

	<p>1.3.1. Užtikrinti, kad iš skolininkų sąskaitų nebūtų nurašomos lėšos, iš kurių išieškoti draudžiama (be kita ko užtikrinant, kad iš sąskaitos nebūtų nurašomas skolininkui išmokamas darbo užmokestis):</p> <p>1) Sumų, kurias draudžiama išieškoti iš kredito, mokėjimo ir (ar) elektroninių pinigų įstaigoje atidarytoje skolininko sąskaitoje esančių lėšų, nustatymo ir taikymo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. liepos 16 d. nutarimu Nr. 825, 5.5 papunktyje nustatyta, kad tuo atveju, jeigu nurodymo teikėjas, teikdamas apribojimo ar nurašymo nurodymą, turi duomenų, kad į skolininko sąskaitą, su kuria susijęs nurodymas, pervedamos lėšos, iš kurių išieškoti draudžia teisės aktai, jis kartu su apribojimo ar nurašymo nurodymu Piniginių lėšų apribojimų informacinei sistemai turi pateikti neišieškomos sumos nustatymo nurodymą, kuriame nurodo neišieškomą sumą, užtikrinančią, kad kiekvieną kalendorinį mėnesį skolininkas galėtų disponuoti lėšomis, iš kurių išieškoti draudžia teisės aktai, bet ne mažesnėmis nei nurodymo pateikimo metu galiojantis minimalių vartojimo poreikių dydis;</p> <p>2) vadovaudamasis Sprendimų vykdymo instrukcijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2005 m. spalio 27 d. įsakymu Nr. 1R-352, 14 punktu, antstolis, išieškojimą nukreipdamas į skolininko sąskaitoje esančias lėšas, taip pat privalo nustatyti neišieškomą sumą, atitinkančią lėšų, iš kurių išieškoti draudžiama, sumą, o skolininkui pateikus dokumentus, įrodančius, kad iš sąskaitos buvo nurašytos lėšos, į kurias negali būti nukreiptas išieškojimas, arba lėšos, iš kurių turi būti daromos išskaitos CPK nustatyta tvarka, tokias lėšas per 5 darbo dienas privalo grąžinti.</p> <p>1.3.2. Projektą įgyvendinančiais teisės aktais siūlomas teisinis reguliavimas, Teisingumo ministerijos vertinimu, yra diskriminuojantis, nes tais atvejais, kai asmuo bus įsiskolinęs privačiam išieškotojui, išieškojimą vykdys antstolis ir asmuo dėl to patirs papildomas išlaidas (turės apmokėti su išieškojimo procesu susijusias vykdymo išlaidas antstoliui), o tais atvejais, kai asmuo bus įsiskolinęs valstybei, skolą nemokamai išieškos VMI, t. y. išieškant skolas, kilusias iš civilinių santykių, asmenys (skolininkai) patirs papildomų išlaidų, o išieškant skolas, kilusias dėl asmens padaryto teisės pažeidimo ar nusikaltimo, asmuo, kuriam paskirta bauda ir ji geranoriškai neapmokėta, papildomų išlaidų nepatirs.</p>	<p>problematiką, MAĮ projekte numatyta, kad bus atliktas <i>ex-post</i> poveikio vertinimas, kurio metu bus galima papildomai įvertinti atidėjimo/išdėstymo instituto taikymą.</p> <p>1.3.1. Įvertinta</p> <p>VMI, kaip nurodymų į PLAIS teikėja, privalo laikytis TM minėto Sumų, kurias draudžiama išieškoti iš kredito, mokėjimo ir (ar) elektroninių pinigų įstaigoje atidarytoje skolininko sąskaitoje esančių lėšų, nustatymo ir taikymo tvarkos aprašo reikalavimų. Be to, pagal MAĮ 111 straipsnį, paaiškėjus, kad mokesčių administratorius nepagrįstai išieškojo mokesčių ar su juo susijusias sumas, jos grąžinamos šio įstatymo 87 straipsnyje nustatyta tvarka nedelsiant, bet ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo atitinkamo mokesčių mokėtojo pareiškimo gavimo dienos.</p> <p>Atsižvelgiant į tai, papildomo reguliavimo nustatyti MAĮ nėra pagrindo.</p> <p>1.3.2. Įvertinta</p> <p>Pažymėtina, kad ir šiuo metu VMI, mutinė, SODRA turi teisę išieškoti ne ginčo tvarka mokesstinę nepriemoką ir valstybinio socialinio draudimo įmokas. Taigi, įstatymų leidėjas jau yra įtvirtinęs skirtingą skolų valstybei ir privatiems kreditoriams išieškojimo tvarką. Mūsų nuomone, kaip tik dabartinis teisinis reglamentavimas yra diskriminuojantis valstybės skolininkų atžvilgiu: mokesčines nepriemokas</p>
--	---	---

	<p>1.3.3. Dalis asmenų, vengdami su priverstiniu skolų išieškojimu susijusių papildomų išlaidų, patys apmoka skolas valstybei. Atsižvelgiant į tai, kad įgyvendinus Projektą VMI vykdomas skolų išieškojimas skolininkams nieko nekainuos, tikėtina, kad sumažės asmenų, kurie geranoriškai apmoka skolas valstybei. Tai ne tik padidins VMI administruojamų skolų apimtį lyginant su esama situacija, bet taip pat neigiamai atsilieps administracinių nusižengimų prevencijai: teisinis reguliavimas, kuriuo nusižengimą padaręs asmuo nebus skatinamas geranoriškai susimokėti baudą (nes VMI ją vis tiek išieškos nemokamai) mažins asmenų atsakingumą ir paneigs vieną iš Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 22 straipsnio 2 dalyje įtvirtintų administracinės nuobaudos tikslų – atgrasyti asmenis nuo administracinių nusižengimų ar nusikalstamų veikų darymo ir paveikti administracinius nusižengimus padariusius asmenis, kad jie laikytųsi įstatymų ir vėl</p>	<p>VMI išieško iš sąskaitų, o nemokestines nepriemokas išieško antstoliai.</p> <p>Įgyvendinus Reformą, asmenų lygybės principas nebus pažeistas, nes: a) asmenų lygybę užtikrina tai, kad tos pačios rūšies procedūras (priverstinį išieškojimą) vykdys ta pati institucija (VMI) ir iš esmės tomis pačiomis sąlygomis ir tvarka; b) tiek mokestinės nepriemokos, tiek ir nemokestinės prievolės yra (turi būti) išieškomos į valstybės biudžetą; c) Įstatymų projektuose yra nustatyti objektyvūs kriterijai, kaip yra (turi būti) vykdomi priverstinio išieškojimo veiksmai; šiuo aspektu nėra išskiriamos ar kuriuo nors kitu būdu diskriminuojamos asmenų grupės ar konkretūs asmenys; d) VMI atstovauja Lietuvos valstybę ir jau dabar vykdo visų mokesčių nepriemokų išieškojimo veiksmus, o tokia VMI veikla nėra laikoma šališkumu, o tuo pačiu – ir asmenų teisių ir teisėtų interesų netinkama apsauga; e) prireikus, atitinkami VMI veiksmai (sprendimai) yra (gali būti) skundžiami kompetentingoms institucijoms (teismams); šiuos skundus nagrinėja nešališkos, kompetingos institucijos, tokiu būdu užtikrinant asmenų teisių ir teisėtų interesų apsaugą</p> <p>1.3.3. Įvertinta</p> <p>Finansų ministerijos vertinimu kaip tik bus sukurtos papildomos paskatos savanoriškai sumokėti nemokestines nepriemokas, nes dėl naujų administruojamų prievolių asmenims bus sukurtos / modifikuotos VMI teikiamos paslaugos (pranešimai, priminimai apie skolą, galimybė susimokėti, įskaityti iš mokesčių permokos, grąžinti permokėtas sumas). Be to, laikantis TM siūlomos logikos, asmens išieškojimo vykdymo išlaidų padengimas laikytinas kaip papildoma bausmė, o mūsų</p>
--	--	--

	nedarytų administracinių nusižengimų.	nuomone, šių išlaidų padengimas neturi ir negali turėti nuobaudos elemento.
Lietuvos antstolių rūmai	[...] siūlome Projektuose atsisakyti nuostatų, susijusių su išieškojimo valstybės naudai perdavimu iš antstolių Valstybinei mokesčių inspekcijai kaip nepagrįstų ir nesukeliančių teigiamų pasekmių.[...]	<p>Įvertinta</p> <p>Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos priimtus įsipareigojimus ir materialius-nematerialius Reformos įgyvendinimo tikslus ir siektinus rezultatus, Reformą daryti tikslinga (būtina), nes Reformos įgyvendinimo numatomi teigiami rezultatai (centralizacija ir skaitmenizacija; kompetencijų sutelkimas; paprastesnės procedūros; finansinės naštos sumažėjimas skolininkams; elektroninės paslaugos skolininkams; kita) ženkliai svarbesni nei galimos neigiamos pasekmės antstolių sistemai dėl jų funkcijų apimčių sumažėjimo. Pažymėtina, kad iš VMI ir antstolių pateiktų vertinimų matyti, kad VMI papildomoms funkcijoms dėl nemokestinių nepriemokų administravimo perėmimo, įskaitant visų nemokestinių prievolių išieškojimo iš sąskaitų vykdymą, papildomai reikėtų tik 20 darbo vietų, kurioms pakaktų vidinių VMI resursų, perskirsčius funkcijas dėl optimizuotų ir skaitmenizuotų procesų, o antstolių sistemoje nemokestinių nepriemokų valstybei išieškojimu iš sąskaitų užsiima 175 darbuotojai (pagal antstolių pateiktą informaciją, tiek turėtų būti atleista darbuotojų, jeigu jie nebevykdytų nemokestinių nepriemokų išieškojimo iš sąskaitų). Antstolių atliekamas išieškojimo iš sąskaitų procesas kainuoja brangiau, negu VMI. VMI vykdant skolos išieškojimą iš sąskaitos skolininkui priskaičiuojamas Piniginių lėšų apribojimų informacinės sistemos (PLAIS) administravimo mokestis (šiuo metu – 2 eurai), VMI išieškojimo iš sąskaitų savikaina (vienoje byloje) yra 0,44 euro. Antstolio vykdomo</p>

		<p>išieškojimo išlaidos gali iki 10 kartų viršyti pačią skolą (skolos administravimo išlaidos būna nuo 12 eurų (atlygis antstoliui – 8 eurai) iki 220 eurų (atlygis antstoliui – 4 procentai išieškotos sumos)). Nors antstoliams vykdant išieškojimą skolininkas privalo padengti išieškojimo išlaidas, ši aplinkybė neturėtų būti pakankamas pagrindas valstybėje turėti nepagrįstai brangų išieškojimo iš sąskaitų procesą. Detalesnė informacija dėl Reformos pasekmių pateikta numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo pažymoje. Papildomai pažymėtina, kad, siekiant įvertinti Reformos įgyvendinimo rezultatus bei teisinio reglamentavimo ir praktinio taikymo problematiką, MAĮ projekte numatyta, kad bus atliktas <i>ex-post</i> poveikio vertinimas.</p>
Lietuvos advokatūra	<p>Abejoja, ar projektu siūlomas išieškojimo perdavimas VMI atitinka Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 5 punkte įtvirtintą efektyvumo principą ir yra veiksmingiausia ir ekonomiškiausia teisinio reguliavimo tikslą leisianti pasiekti priemonė</p>	<p>Įvertinta Žr. argumentus dėl Lietuvos antstolių rūmų pastabos.</p>
Lietuvos verslo konfederacija	<p>Nepaisant to, kad Įstatymų projektuose yra ir teigiamai vertintinų aspektų, LVK skeptiškai vertina visas valstybės iniciatyvas perimti privačių ūkio subjektų – šiuo atveju antstolių – funkcijas ir konkuruoti su privačiu verslu..]</p>	<p>Įvertinta Žr. argumentus dėl Lietuvos antstolių rūmų pastabos.</p>

Lietuvos kreditų valdymo įmonių asociacija	Atsižvelgiant į tai, kad priėmus Įstatymų projektus ženkliai sumažėtų antstolių veiklos apimtys, antstolio veiklos poreikiai bus minimizuoti apribojant jo veiklos spektrą privačių fizinių ir juridinių asmenų užsakymais, tačiau bylas jiems skirstant proporcingai, esama sistema pati neskaitins antstolių tobulėti, investuoti į gebėjimų bei sistemų tobulinimą bei darbo našumo didinimą. O tai iš esmės pakeis antstolio instituto vaidmenį	Įvertinta Žr. argumentus dėl Lietuvos antstolių rūmų pastabos.
Specialiųjų tyrimų tarnyba	<p>2. Kitos antikorupcinės pastabos ir pasiūlymai:</p> <p>2.2. <i>Numatoma Mokesčių administratoriaus teisė atidėti ir (arba) išdėstyti ekonominių sankcijų, baudų (išskyrus baudų už nusikalstamas veikas), teismų priteistų sumų sumokėjimo terminą gali sąlygoti sankcijų paskirties neįgyvendinimą.</i></p> <p>Priėmus planuojamus pakeitimus, Mokesčių administratorius ekonominių sankcijų, baudų (išskyrus baudų už nusikalstamas veikas), teismų priteistų sumų sumokėjimo terminą galės atidėti ir (arba) išdėstyti (esamas reglamentavimas nustato tokią galimybę Administracinių nusižengimų kodekso baudų atžvilgiu).</p> <p>Atkreipiame dėmesį, kad esamas teisinis reglamentavimas nustato pareigą prieš skiriant baudą už administracinį nusižengimą, ekonominę sankciją, kitą baudą ar teismui priteisiant kitas sumas įvertinti atsakomybę sunkinančias ir lengvinančias aplinkybes, teisės pažeidimą padariusio asmens asmenybę, bei šio asmens prašymus dėl sumokėjimo termino atidėjimo ir (arba) išdėstymo. Šios pareigos įgyvendinimas užtikrina tai, kad bus parinkta geriausiai sankcijos paskirtį įgyvendinanti mokėtina pinigų suma. Tuo tarpu Mokesčių administratoriui suteikus teisę sumokėjimo terminą atidėti ir (arba) išdėstyti, gali atsirasti atvejų, kai sankcijų paskirtis nebus pasiekta, o tai, pavyzdžiui, gali sąlygoti, kad teisės pažeidimo kontekste nepagrįstai atidėtas ar išdėstytas mokėtinų sumų mokėjimas pažeistų bausmės neišvengiamumo principą. Antikorupciniu požiūriu tokios situacijos būtų nepriimtinos, kadangi tik savalaikė ir pažeidimą atitinkanti sankcija turi didžiausią prevencinį potencialą, o galimybė sumažinti sankcijos neigiamas pasekmes gali skatinti neteisėtais būdais daryti įtaką sprendimams dėl sumokėjimo termino atidėjimo ir (arba) išdėstymo.</p>	<p>2.2. Atsižvelgta iš dalies</p> <p>Numatyta, kad naujai VMI perimamoms administruoti nemokestinėms prievolėms (t. y. ekonominėms piniginėms sankcijoms, procesinėms baudoms, teismų priteistoms sumoms, baudoms už nusikalstamas veikas) MAĮ reglamentuotas atidėjimo ir išdėstymo institutas nebus taikomas (šioms nemokestinėms prievolėms lieka galioti specialiųjų įstatymų nuostatos, šiuo metu numatančios galimybę mokėjimą išdėstyti dalimis arba mokėjimą atidėti). Dėl baudų už administracinius nusižengimus, šiame etape siūloma palikti esamą reglamentavimą, t. y. palikti galimybę jas atidėti ir išdėstyti MAĮ nustatyta tvarka, nes teisės aktuose nustatyti saugikliai leidžia užtikrinti, kad AN baudų sumokėjimo terminas nebūtų išdėstomas nepagrįstai. Pirma, tai sąlyga, kad išdėstyti sumokėjimo terminą galima tik įvertinus asmens materialinę padėtį ir kitas svarbias aplinkybes¹. Antra, nustatytas bendras maksimalus išdėstymo terminas – 2 metai ANK</p>

¹ ANK 675 straipsnis, MAĮ 14 straipsnio 7 dalis, kurioje numatyta, kad baudų administravimui *mutatis mutandis* taikoma MAĮ 88 straipsnio 2 dalis (finansinės būklės vertinimas). MAĮ 88 straipsnio 2 dalis. Sprendimas atidėti mokesstinės nepriemokos mokėjimą ar jį išdėstyti gali būti priimtas tik nustačius, kad nedelsiant ją sumokėjus mokesčių mokėtojo finansinė būklė taptų kritine arba mokesčių mokėtojas turėtų didelių sunkumų vykdydamas kitus savo finansinius įsipareigojimus, tačiau šios mokesstinės nepriemokos mokėjimo atidėjimas ar išdėstymas suteiktų jam galimybę stabilizuoti savo finansinę būklę ir sumokėti mokesstinę nepriemoką vėliau

	<p>Taip pat pažymėtina, kad siūlomas teisinis reglamentavimas nenustato saugiklių, kad sankciją skiriančio subjekto vieną kartą atidėtas ar išdėstytas sumokėjimo terminas, po to, kai asmuo neįvykdo prievolės sumokėti, nebūtų dar kartą atidėtas ir (arba) išdėstytas Mokesčių administratoriaus sprendimu.</p> <p>Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūlome detalizuoti sumokėjimo termino atidėjimo ir (arba) išdėstymo sąlygas, be kita ko, nustatant sąlygą, kad sankciją skiriančio subjekto jau vieną kartą atidėtas ar išdėstytas sumokėjimo terminas, po to, kai asmuo neįvykdo prievolės sumokėti, negali būti dar kartą atidėtas ir (arba) išdėstytas Mokesčių administratoriaus sprendimu.</p> <p>2.2.1. Pažymėtina, kad aukščiau išdėstyti rizikos dėl galimo sankcijos paskirties nepasiekimo ir dvigubo sumokėjimo termino atidėjimo ir (arba) išdėstymo yra aktualūs ir esamam teisiniam reglamentavimui, pagal kurį Mokesčių administratorius turi teisę atidėti ir (arba) išdėstyti baudų už administracinius nusižengimus sumokėjimo terminą.</p> <p>Todėl siūlome inicijuoti esamo reglamentavimo pakeitimus, kad Mokesčių administratorius negalėtų atidėti ir (arba) išdėstyti Administracinių nusižengimų kodekso baudų sumokėjimo termino.</p>	<p>675 straipsnyje, taip pat MAĮ projekto 6 straipsnio 2 dalyje siūloma įstatymu įtvirtinti maksimalų 2 metų baudų išdėstymo terminą (šiuo metu jis nustatytas poįstatyminiu teisės aktu²).</p> <p>Manome, kad būtų tikslinga palikti galimybę AN baudas išdėstyti ne tik administracinės bylos nagrinėjimo metu, bet ir po nutarimo skirti baudą priėmimo, t. y. MAĮ nustatyta tvarka, nes asmens, kuriam paskirta bauda, materialinė padėtis ir kitos aplinkybės gali pasikeisti (pvz., asmuo gali netekti darbo, pajamų, susirgti ir pan., jau po nutarimo skirti baudą priėmimo).</p> <p>Be to, tokios „švelnios“ administravimo priemonės kaip priminimai, sumokėjimo išdėstymas, skatina geranorišką baudų sumokėjimą ir mažina atvejus, kai asmuo, siekdamas išvengti priverstinio baudos išieškojimo, pasirenka nelegalų darbą arba kitą „šešėlinę“ veiklą.</p> <p>Be to, MAĮ projekte numatyta, kad bus atliktas <i>ex-post</i> poveikio vertinimas, kurio metu bus galima papildomai įvertinti atidėjimo/išdėstymo instituto taikymą AN baudoms.</p>
--	--	---

² 1) LR finansų ministro 1998 m. lapkričio 17 d. įsakymas Nr. 268 „Dėl Mokestinės nepriemokos atidėjimo arba išdėstymo taisyklių patvirtinimo“